

Esther 6

Liturgie voor de morgendienst:

Votum - psalm 121: 1 en 3 – wetslezing (Exod. 20) – psalm 75: 1, 3 en 4 – gebed om leiding en verlichting van de Heilige Geest - Schriftlezing: Esther 6:1–14 – psalm 34: 6 en 8 – tekst Esther 6:13 – preek – gezang 111: 1 en 2 - dankgebed – collecte – slotzang psalm 121:2, 4 – zegengroet

Liturgie voor de middagdienst:

Votum - psalm 121: 1 en 3 – Schriftlezing: Esther 6:1–14 – psalm 75: 1, 3 en 4 – tekst Esther 6:13 – preek – gezang 111: 1 en 2 – geloofsbelijdenis gezang 179A - dankgebed – collecte – slotzang psalm 121:2, 4 – zegengroet

Voor evt preeklezers:

Wilt u mij berichten of/wanneer u deze preek gebruikt ter lezing in een kerkdienst?

Voor contact en/of vragen: mijn emailadres: lj.jokrab@kpnplanet.nl

Gemeente van Jezus Christus: brs en zrs, jongelui en gasten,

Het past helemaal in onze huidige samenleving dat er voor allerlei zaken een draaiboek is. Zo voor gebouwen waar veel mensen samenkomen. Voor uw kerkgebouw is er misschien ook een soort draaiboek. Daarop moet stap voor stap zijn aangegeven hoe het gebouw snel kan worden ontruimd. Het kan immers gebeuren dat er brand uitbreekt, of dat er een andere calamiteit ontstaat. Dan moet iedereen weten wie er aanwijzingen geeft. Je kunt niet allemaal tegelijk de leiding nemen. Het moet ook meteen duidelijk zijn waar mensen heen moeten en hoe alles ordelijk, zonder al te veel paniek, zal verlopen. Zo zijn er draaiboeken voor allerlei gebeurtenissen.

En als er wat is gebeurd, dan wordt daarop teruggegrepen en bekeken wat er bijgesteld moet worden. Zo mag er in een strenge winter bijvoorbeeld geen chaos ontstaan op de weg of op het spoor. Loopt het met de treinen toch in het honderd, dan vragen de mensen zich meteen af, waarom het niet van tevoren beter geregeld was. In hoeverre er van tevoren plannen klaar lagen. Of waarom voorbereidende maatregelen hebben gefaald, wie daarvoor verantwoordelijk is etc. etc.

Zo wordt er ook bij uitbraak van ziekte in de veestapel geroepen om eventueel betere regels om erger te voorkomen. Vooral richten mensen zich op duidelijkheid in de berichtgeving. Mensen vinden het vaak heel erg wanneer ze niet goed of gebrekkig op de hoogte worden gesteld. Ze letten scherp op de communicatie en de informatie. Wat is er verteld en geregeld, wat is er mis gegaan? Wat wordt er gedaan om problemen te voorkomen? Want vooral onzekerheid past niet in onze tijd. De tijd van snelle communicatie, openheid en transparantie. Onzekerheid moet in onze vertechniseerde samenleving worden uitgebannen.

Is het dan vandaag juist niet wat vreemd, als mensen wel moeite hebben met de Here? Namelijk, als mensen horen dat de Here een soort 'draaiboek voor de wereld' heeft vastgelegd. Dan zeggen ze verbaasd: 'geloof jij echt in een God die alles van te voren heeft gepland en vastgelegd, alles heeft voorbestemd?' Dan vragen ze zich af: 'maar waar blijf ik dan? Heb ik dan niets in te brengen, ligt mijn leven al helemaal vast? Hoe kan ik dan zelf nog geloven, dan is dat toch niet meer *mijn* keus? Als God al heeft bepaald wie er wel of niet zal geloven, wat kan ik er dan nog aan doen?'

Zo hoor je de mensen ineens bezwaar maken tegen een soort goddelijk draaiboek en iets wat wij in geloof als christenen 'Gods uitverkiezing' noemen.

Vanuit de Bijbel weten wij als christenen dat Gods 'draaiboek' onze verantwoordelijkheid niet opheft. We kunnen geen los leven gaan leiden vanuit de gedachte dat je als mens toch nergens wat aan kunt veranderen, omdat alles toch al van eeuwigheid is geregeld.

Gods leiding in ons leven staat vast. Tegelijk blijven wij voor ons zelf en voor de samenleving ten volle verantwoordelijk, en wel om er iets goeds, iets moois van te maken.

Juist ons geloof dat God de leiding heeft en alles heeft geregeld, bewerkt dat we zekerheid hebben en onze onzekerheid te boven komen.

Gods beleid enerzijds en anderzijds de menselijke verantwoordelijkheid zien we heel nauw samenkomen in Esther 6. Die samenhang viel al vanaf het begin in dit Bijbelboekje op. Maar het komt scherp tevoorschijn in wat nu in dit hoofdstuk verteld wordt.

Dit hoofdstuk geeft ons volle zekerheid omtrent Gods redding. En wel als we lezen wat mensen doen en niet doen op grond van Gods beslissing. Hij bewerkte de redding van zijn volk. Met die zekerheid mogen we ons voeden vanuit het evangelie van onze tekst.

De boodschap van dit hoofdstuk, van deze tekst in het bijzonder, is samen te vatten als volgt:

God geeft zekerheid omtrent de dingen die gebeuren

Want (1) Hij confronteert mensen en volken met zijn Woord, met zijn belofte

(2) Hij geeft de overwinning naar zijn Woord, overeenkomstig/naar zijn belofte

De Here God confronteerde mensen en volken met wat Hij Israël had beloofd, te weten: de redding van zijn volk. Hij zette dat neer voor Ahasveros, voor Haman, ook voor Mordechai en Esther.

Hij behield de leiding in al de gebeurtenissen die hier zijn verhaald. En wel op positieve en op negatieve manier. Alles wat er gebeurde, paste precies in elkaar. Het viel niet alleen samen, het werd één passend geheel.

Op een positieve manier allereerst, kijk naar Ahasveros en naar Haman.

Het is zo menselijk beschreven, maar ook zo verrassend, zo goddelijk neergezet.

Ahasveros kon niet slapen. Ja, wie kan dat niet gebeuren? Je ligt in bed te woelen, je draait je om en om. Het lukt je niet, je valt niet in slaap. Dan pak je een boek. Dan helpt je aan wat anders te denken. Dan kun je los komen van je gedachten, jezelf ontspannen en langer blijven piekeren. Of je hebt een beetje te veel gegeten. Dan kan het eten je nog dwars zitten. Je gaat dan even wat lezen en je vergeet jezelf zomaar omdat je verdiept raakt in je boek. Of het overkomt je kinderen. Ze roepen, pap, mam!! Ik kan niet slapen! Dan ga je ze even wat voorlezen, of een verhaaltje vertellen. En even later, daar beginnen ze al heerlijk achterover te liggen, zich te ontspannen en even later kunnen ze zo in slaap vallen.

Gemeente, zo gewoon overkwam dat Ahasveros.

Zijn bediende pakte een boek. Laat dat nou een geschiedenisboek zijn geweest over de prestaties van Ahasveros. De knecht bleef maar voorlezen. Laat hij nou precies ook zijn gekomen bij dat verhaal over Mordechaï! Nee, geen toeval was het. De gewone menselijke gang van zaken vielen positief precies samen met Gods bedoeling.

Kijk ook naar Haman.

Hij had gegeten en gedronken tijdens het diner, het feestmaal dat koningin Esther had laten klaar zetten. Opgewekt ging hij naar huis. Toen kwam hij collega Mordechaï tegen. Opnieuw weigerde deze voor hem de minste te zijn en uit respect voor hem te buigen.

Zo ging dat toen met die twee voorname mensen. Het zat tussen beiden helemaal niet goed. Haman zag het en werd weer verschrikkelijk nijdig. Hij gooide het eruit toen hij thuis kwam. Zijn vrouw, vrienden en raadgevers gaven hem het advies om zich zo snel mogelijk van Mordechaï te ontdoen. Dat vond hij een goed idee. Direct liet hij een hoge paal opstellen om zijn kwaadheid en wraakzucht te luchten.

Zo kon hij publiek duidelijk maken dat hij Mordechaï vervloekte. Want op een paal gespietst worden, betekende toen al voor alle volken: weg met zo iemand, 'vervloekt is hij die aan de paal genageld wordt'. Dus dat paste helemaal bij de stemming van Haman. Hij zag die man, Mordechaï die voor hem, Haman, niet wilde buigen. Haman kreeg er weer de zenuwen van en begon als het ware weer in zichzelf te vloeken. Daarom vond hij het een goed idee om Mordechaï publiek te vervloeken.

Maar het was laat geworden. De paal stond er al wel. Nu was er nog toestemming van de koning nodig voor uitvoering van de doodstraf. Daarom was hij er als mens 's morgens heel vroeg bij. Hij ging naar de buitenhof van het paleis en bij de koning op audiëntie. Hij zou vast wel als een van de eersten die de koning die morgen wilde spreken, toegang krijgen.

Zo ging dat, heel menselijk en heel gewoon. Tegelijk, allemaal zo goddelijk, zo precies op Gods tijd, die nacht en die morgen.

Het paste allemaal heel precies in elkaar. De koning riep hem binnen. Maar om een heel andere reden. Net op het nippertje, maar precies op Gods tijd, ontsprong Mordechaï de dans.

Je ziet het ook in negatieve zin. Alles paste precies.

Let maar op wat ze *verzwijgen*, wat ze niet zeggen.

Zo begon dit boek trouwens ook al te belichten wat Esther en Mordechaï verzwegen. Heb je daar wel goed op gelet, brs. en zrs?

Esther en Mordechaï zeiden tegen elkaar: Zeg vooral niet dat je bij Gods volk hoort, zo ried eerst Mordechaï zijn nicht Esther aan. Zij verzweg het ook werkelijk. En wel om zich te kunnen aanpassen aan haar omgeving. Zo kon ze carrière maken. Zo kon ook Mordechaï hoog klimmen.

In dit hoofdstuk is het weer zo opvallend wat de koning, wat Haman en wat Mordechaï verzwegen. Dat alles bewerkte precies dat er gebeurde wat God bedoelde.

De koning riep Ahasveros binnen. Uiteraard nam hij zelf eerst het woord. Maar hij verzweg de naam van zijn weldoener. Hij zei niet dat het hem ging om Mordechaï.

Dat maakte voor Haman juist de weg vrij helemaal en alleen aan zichzelf te denken. Van de koning kun je het ook wel een beetje begrijpen. Hij wilde een eerlijk en volledig advies.

Daarom draaide het niet om de persoon maar om de vraag: wàt zouden kunnen doen om iets goed te maken? Maar wist de koning niets van de ellende en ruzie tussen die twee heren? In ieder geval, zo kon het Haman niet blokkeren in zijn advies.

Haman liet toen volop zien wat hij als mens waard was. Hij kon zijn gedachten, zijn idee de vrije loop laten. Hij was erg met zichzelf ingenomen. De vorige avond had hij in zijn gesprek

met zijn vrouw en vrienden na het feestmaal met Esther ook zo op zichzelf lopen pochen. Wat was hij tevreden over zichzelf (zie hoofdst. 5 vers 11). Wat had hij veel gepresteerd. Als bewijs noemde hij het feit dat hij zoveel kinderen, zoveel zoons had 'gemaakt'. Dat was toen bij voorname mensen in het Perzische wereldrijk inderdaad een bijzonder bewijs van grote kracht, echt een reden om geweldig trots op te zijn! Dat weten we uit opgravingen, van kleitabletten en andere historische gegevens over de Perzische elite.

Zo gaf Haman zich nu bij de koning helemaal bloot. Zo zat hij in elkaar: wie zou er meer geëerd kunnen worden dan hijzelf?

Ook zijn advies bewees zijn grootspraak. Hij had het niet zo maar over een prachtig Koninklijke mantel. Nee, hij wees op een mantel uit de garderobe(!) van de koning. Alsof die persoon de koning zelf zou zijn. Ja, zo moest die persoon, vond Haman, geëtaled worden in de hoofdstad. Daarom ook op een koninklijk paard en dat paard moest een koninklijke diadeem op het hoofd. Werd de koning er niet een beetje zenuwachtig van? Zo'n duidelijk advies? Het leek wel alsof Haman de koning naar de kroon wilde steken!

Maar de koning kon niet bang worden. Want Ahasveros dacht niet aan Haman, slechts aan Mordechaï!

Misschien voelde de koning er wel iets van, dat het tussen die twee niet boterde. Want met nadruk zei hij heel letterlijk tegen Haman: denk erom dat je niets, echt helemaal niets achterwege laat van wat je geadviseerd hebt!!

En voorts, nu pas zei de koning: doe wat je adviseerde met de Jood Mordechaï.

Dus nu kwam de naam tevoorschijn. En ook zei de koning nadrukkelijk dat Mordechaï een jood was. Met andere woorden, de koning moet toch meer hebben geweten dan je op het eerste gezicht zou kunnen denken als je dit verhaal leest.

En kijk nu naar Mordechaï. Hem viel die hoge eer te beurt. Maar hij verzweg dat er een plan beraamd was tegen de joden. Waarom verzweg hij het? Wat zou hij er mee opschieten, met al die eer, als hij even later zou gedood worden? Hij verzweg het plan net zoals Haman de reden(!) voor zijn plan voor de koning verborgen hield.

Haman deed ook nu zijn mond niet open om te zeggen hoe verschrikkelijk hij Mordechaï haatte. Zo iets in de trant van: ja, koning, sorry, hoor. Er is een wet uitgevaardigd tegen de joden en dat slaat ook op Mordechaï. Dit kan niet zomaar. Want, ja, sorry, hoor, het is wel een wet van meden en perzen. Nee hij zei niets. Maar het moet voor hem een enorme dreun zijn geweest. Daarom zocht hij troost bij zijn vrouw en vrienden.

Dwars door alle menselijke gebeurtenissen en verzwegen teksten heen zie je de Here hem als zijn vijand een enorme slag toebrengen.

Haman had zich publiek in naam van de koning laten kennen als een geweldige jodenhater. Nu moest hij publiek Mordechaï die zich uiteindelijk intussen in regeringskringen als jood had bekend gemaakt, namelijk aan collega's in het paleis, met koninklijke eer aan het volk tonen. Hij, Haman, moest dat zèlf doen.

Geen wonder dat hij troost nodig had. Dat zocht hij thuis, zoals wij als mensen immers steun zoeken bij wie je lief en dierbaar zijn. Maar zie: er was geen troost.

Zijn vrouw en raadgevers zeiden dat heel precies, heel scherp: 'als Mordechaï tot het joodse volk behoort, dan (zo staat er letterlijk in onze tekst:) kun je *tegen hem niet* op, je zult het *van hem volledig verliezen*'. (omgekeerde volgorde!!)

Ze betwijfelden niet of Mordechaï tot de joden behoort. Dat wisten ze. Dat was gisteravond nog weer eens gezegd. Daarom hadden ze het advies gegeven Mordechaï op te hangen, want zij beschouwden hem een vervloekte jood. Ze zeiden wel: als Ja, zo zeg je dat vol

verbazing als mensen: 'als dat waar is.....' Je weet juist dat het waar is en daarom zeg je er iets achteraan.

Dat deden zij ook. Ze zeiden, dan sta je met lege handen. Ze zeiden: dit wordt een ramp, je ondergang.

Zie je wat hier gebeurde, brs., zrs, jongelui? Zie je dat van de Here uit?

Wij kunnen vaak de vraag stellen: waarom laat de Here toch het kwaad voortwoekeren?

Waarom maakt Hij er geen eind aan? Het kwaad wordt almaar groter in de wereld!

Dan heb je hier een antwoord. De Here laat het kwaad tegen de kerk, zijn volk, rijpen in mensenharten, in mensen tot volle ontplooiing komen. Op die manier worden mensen ermee geconfronteerd dat je dan zelf uiteindelijk met lege handen staat, als je je tegen God en tegen zijn volk verzet. Je bereikt uiteindelijk helemaal niets en je leven wordt ijdel. Je wordt geslagen met een leeg gevoel. Alle feiten en gebeurtenissen zullen blijken precies te kloppen en in elkaar te passen. Elke verontschuldiging wordt mensen uit handen geslagen. En alle zekerheden blijken op niets te rusten, uiteindelijk. Elke zekerheid buiten de Here, zal veranderen in onzekerheid.

Zelfs de duivel komt met lege handen te staan. Ja, het kost tijd om dat te erkennen! Maar God heeft het recht alle mensen aan zichzelf te laten ontdekken. Zelfs de duivel krijgt als zijn tegenstander voldoende tijd om volledig tegen zichzelf op te botsen, vast te lopen. Het kwaad zal volslagen zinloos blijken. Het moet publiek worden dat kwaad alles kapot maakt en geen toekomst heeft.

Dat werd helemaal openbaar in en met het leven van Jezus. Hij ontmaskerde alle kwaad en zal daar een eind aan maken op een moment dat mensen zelf ontdekken en erkennen hoe zinloos het leven wordt. Dat zullen ze constateren en erkennen zonder zich te bekeren! Hoe dat zal gebeuren? Satan wordt constant met de feiten geconfronteerd en aan de hand van de feiten ontmaskerd. En aan de hand van de feiten en gebeurtenissen KAN worden gezien dat hij letterlijk niets bereikt, niets zinvol. Hij krijgt de tijd om 'alles uit de kast te halen' en zijn gelijk tegen God te bevechten. Hij misbruikt alles en haalt hij alles uit de kast, uit de wereld en uit de mensen, maar iedereen zal moeten erkennen dat het bestaan zonder God te willen kennen alleen op leegheid en zinloosheid rust, daarop ook uitkomt. God heeft er recht op dat mensen zichzelf onder ogen zien, tegen zichzelf opbotsen. En wel, om toch hun troost te gaan zoeken in dat wat Hij doet en altijd al heeft gezegd.

Dat komt in de tweede plaats zo schitterend uit in wat onze tekst leert.

Die raadgevers voorspelden Haman: dit wordt jouw volledige ondergang!

Sommigen verklaren dit woord als zou het een geweldig stuk nationalisme onder woorden brengen. Alsof het boekje Esther eigenlijk een verwerpelijk nationalistisch boekje van Israël zou zijn. In de trant van: Esther is de Perzen eigenlijk de baas, en Mordechaï was ervan overtuigd dat je tegen joden niet op kunt, alsof Israël als natie onuitroeibaar zou zijn (hoofdst. 4 vers 14). Hij was als jood onbuigzaam, wilde niet de minste zijn.

En dan nu weer deze tekst: De raadgevers zeggen: tegen hem, een jood kun je niet op, tegen hem zul je zelf het loodje leggen.

Maar hier is van nationalisme in het geheel geen sprake. Het gaat hier zoals steeds in het oude testament om de vraag: ben je voor of tegen het volk van God. Wie tegen zijn volk, tegen de kerk is, is ook tegen de God van dit volk. Dan ben je in feite tegen Christus als de door God beloofde en gezalfde Messias, tegen de Verlosser en de verlossing van de wereld. Het kan toch niet anders dan opvallen, wat hier staat. Het zijn raadgevers die dit zeggen. Dat betekent, ze doen een religieuze, geen politieke uitspraak. We hebben hier te maken met

magiërs, net als in Daniël 2 en later in Mattheus 2. Bij Daniël moesten magiërs de goden raadplegen om de droom te vertellen en uitleg te geven. Zij kwamen er niet uit.

Voor Haman traden ook magiërs op als vrienden. Wijze mannen dus, in religieuze zin. Zo lezen we in Matth. 2 over magiërs die Jezus kwamen huldigen.

De magiërs hangen hier om Mordechaï als het ware een sluier van geheimzinnigheid, van een religieus geheim. Het is alsof Mordechaï voor hen een mysterieuze figuur werd, voor wie ze terugdeinsden. Zo waarschuwden ze Haman voor deze geheimzinnige man.

Je kunt je bij onze tekst afvragen wat die mensen eigenlijk nog wisten over Israël en van alles wat in het oude testament door God was gezegd en was gedaan met dit volk. Wat was er in het besef en in de beleving van heidenen blijven hangen van de goddelijke heilsgeschiedenis met Israël??

Opnieuw valt dit boekje pas goed te begrijpen als je het leest in het geheel van wat het oude testament ons in handen geeft. Het past precies in alles wat tevoren was opgetekend. We denken aan Numeri 24. Wat Bileam niet mocht, niet kon bewerken, namelijk het volk van God vervloeken, dat wilde Haman als Agagiet, als Amalekiet nu alsnog tot stand brengen. Maar de Here laat zijn volk niet vervloeken, niet uitroeien, zijn volk houdt altijd stand. Hij laat zijn volk, zijn kerk zelfs niet wegzetten. Hij stáát voor zijn gemeente.

Daarom had Bileam tegen wil en dank als wijze raadsheer uit het midden-oosten – ons nog altijd tot een getuigenis – dit moeten aankondigen.

Lees maar Numeri 24 vers 7: “Israëls emmers lopen over,
zijn zaad krijgt water in overvloed
Zijn koning wordt groter dan Agag
Zeer machtig zijn koningschap”

Deze profetie klonk net zo onheilspellend als het woord van de magiërs tot Haman.

Geen wonder: God doet wat Hij zegt. Daarom zei Bileam het nog een keer: Lees maar vers 20 van Num 24:

“Toen zag Bileam Amalek en hief hij deze orakelspreuk aan”
‘Amalek, vooraanstaand onder de volken,
Zal ten slotte volledig te gronde gaan’.

Anders gezegd, wat deze magiërs zo geheimzinnig, zo vaag en onheilspellend tegen Haman zeiden, gaat voor ons open bij het licht van heel het oude testament. Er is geen ontkomen aan. God handelt naar wat Hij heeft laten zeggen. Voor Mordechaï moest het helder worden: God vernedert en Hij verhoogt. Daarom werd Mordechaï op het paard getild en moest Haman tot zijn publieke schande Mordechaï de hoogste eer toezwaaien.

Wonderlijk, in plaats van as dat Mordechaï ten teken van rouw op zijn hoofd strooide (hoofdst. 4), werd hij omhuld met glans en glorie. Merkwaardig, in plaats Mordechaï te laten buigen en zelfs te vervloeken moest Haman hem publiek verhogen en zichzelf vernederen voor zijn vrouw en vrienden. Zij wisten hoezeer Haman de kerk haatte. Als Amalekiet ging hij het onderspit delven.

De wereld kan daarom ook geen blijvende troost bieden. Het leven wordt haar uiteindelijk uit handen genomen. Onzekerheid dient mensen te brengen tot bekering en geloof. Mensen houden het leven niet in de hand. Chaos en rampen zijn niet te regelen, noch uit te bannen. Voorzieningen kunnen geen definitieve vrede bewerken. Alleen Jezus is de Heer van alle mensen en van alle volken, Hij is de Heer van ons leven. Zo mogen wij het vol overgave zingen en in groot vertrouwen blijven volhouden: in Hem zijn we pas echt veilig. Amen

